

УДК: 371.34+81'243

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2019-68-3-153-160>

Салащенко Ганна Миколаївна,

кандидат педагогічних наук

(Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Пир)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9785-7312>

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТА КУРСАНТІВ НЕМОВНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Статтю присвячено вивченню особливостей формування іншомовної комунікативної компетенції студентів та курсантів немовних закладів вищої освіти (далі — ЗВО). Розкрито сутність поняття «іншомовна комунікативна компетенція» як здатність та готовність студента й курсанта немовної спеціальності здійснювати іншомовне спілкування в межах вимог, визначених навчальною програмою. Проаналізовано основні компоненти, що відображають зміст іншомовної комунікативної компетенції та відповідають цілям вивчення іноземної мови, а саме: мовний, мовленнєвий, соціокультурний, соціолінгвістичний, культурознавчий, компенсаторний та навчально-пізнавальний. Особливу увагу приділено викладанню іноземної мови за допомогою проєктних технологій з метою формування іншомовної комунікативної компетенції. З'ясовано, що сутність процесу формування іншомовної комунікативної компетентності студентів та курсантів немовних спеціальностей можна аргументовано розглядати як їхню підготовку до спілкування в різних умовах професійної діяльності. Такий підхід передбачає комплексне використання змісту та сукупності інноваційних методів і технологій навчання іноземної мови.

Ключові слова: компетенція; комунікативна компетенція; іншомовна комунікативна компетенція; проєктні технології.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сьогодні особливого значення набуває професійна підготовка фахівця, який здатен розв'язувати завдання на високому професійному рівні як в україномовному, так і в іншомовному середовищі. Соціально-економічні зміни, які відбуваються в нашому суспільстві, оновлення та модернізація засобів комунікації (використання новітніх інформаційних технологій) вимагають більш високої якості навчальної підготовки студентів, удосконалення їхньої професійної підготовки. Тому навчально-методична робота викладачів повинна бути спрямована на формування у студентів та курсантів високого рівня іншомовної комунікативної компетенції; оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності, культурою усного та писемного мовлення, уміннями та навичками використання мови в різних сферах та ситуаціях, тобто їхньої здатності спілкуватися іноземною мовою на міжкультурному рівні. Отже, однією з головних цілей навчання іноземної мови у ЗВО є розвиток іншомовної комунікативної компетенції — здатності та готовності здійснювати іншомовне міжособистісне та міжкультурне спілкування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор. Окресленій темі присвячено багато наукових

праць зарубіжних і вітчизняних авторів. Теоретичні основи проектної методики досліджувалися в роботах Дж. Дьюї, В. Килпатрика, Р. Штайнера, І. Я Лернера, М. І. Махмутова, Є. І. Полат та ін. Розробкою комунікативного напрямку в навчанні іноземної мови займалися Г. А. Китайгородська, І. Л. Бім, Г. В. Рогова, І. А. Зимня та ін. Питання про країнознавчий, лінгвокраїнознавчий та соціокультурний аспекти навчання іноземної мови, про зміст комунікативної компетенції було висвітлено в працях М. Аріян, І. Воробйової, Н. Гез, Ю. Пасова, П. Адлер, Д. Браун, М. Байрем та ін.

Сучасні концепції, теоретико-методологічні положення, принципи іншомовної комунікативної компетенції є актуальними й продовжують бути сферою наукових інтересів у роботах Н. Гальської, Ж. Марфіної, Н. Микитенко, Л. Морської, З. Никитенко, В. Петрусинського, І. Шехтер та ін.

Однак у дослідженнях цих авторів не досить повно розкриті особливості формування іншомовної комунікативної компетентності студентів та курсантів немовних спеціальностей.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є вивчення особливостей формування іншомовної комунікативної компетенції студентів та курсантів немовних спеціальностей, а також визначення результативності проектних технологій у формуванні іншомовної комунікативної компетенції.

У ході дослідження використовувалися такі **методи**, як: вивчення та аналіз наукової літератури з теми дослідження для відбору й осмислення дидактичного матеріалу; вивчення та узагальнення досвіду роботи викладачів іноземної мови; педагогічне спостереження.

Виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сучасний стан розвитку міжнародних зв'язків нашої країни, вихід її до європейського та світового простору, а також розвиток комунікативних технологій зумовлюють необхідність розвивати вміння людини адекватно брати участь у міжкультурному діалозі, засобами якого є іноземна мова. Вітчизняна вища освіта сьогодні спрямована на формування професійної компетенції фахівця, де іншомовна компетенція поступово стає її важливою складовою. Професійно орієнтоване навчання передбачає опанування студентами та курсантами іноземної мови відповідно до вимог професійної сфери [7]. Отже, студенти юридичних спеціальностей повинні володіти іноземною мовою не тільки з метою реалізації загальнокультурного спілкування, але і як засобом спілкування в межах обраної спеціальності або профілю навчання. Під час засвоєння професійно-орієнтованого змісту навчання студенти занурюються в ситуацію професійної діяльності, а це, поза сумнівом, створює умови для додаткової мотивації як до вивчення іноземної мови, так і до освоєння обраної спеціальності. Тож іноземна мова в цьому випадку носить і комунікативно-орієнтований, і професійно-спрямований характер. Успіх комунікації під час професійної взаємодії залежить від обраних форм і стилів спілкування, тому однією з головних цілей навчання іноземної мови є формування іншомовної комунікативної компетентності, умінь практичного використання іноземної мови в майбутній професійній діяльності.

Комунікативна компетенція передбачає, по-перше, вільність стосунків і мовленнєвого акту між партнерами спілкування, по-друге, наявність у них умінь та навичок реального спілкування з метою обміну інформацією. Як зазначила Н. В. Яковлева, комунікативна компетенція є готовністю та здатністю до вербальної та невербальної взаємодії з іншими. Відповідно, вона вважає, що в основі всіх методів комунікативного навчання повинно бути покладено вміння встановлювати контакти, знаходити успішні форми спілкування будь-якою мовою. Однак формувати та вдосконалювати комунікативну компетенцію слід, зважаючи на всі її складові сукупно. [9].

У зв'язку зі складністю та різноплановим характером процесу іншомовного спілкування на професійні теми, структура комунікативної компетенції містить у собі такі компоненти: мовну, мовленнєву, соціокультурну, соціолінгвістичну, компенсаторну та навчально-пізнавальну компетенції.

Мовна компетенція — систематизація раніше вивченого матеріалу; розвиток навичок оперування мовними одиницями в комунікативних цілях; це знання в межах програмного мінімуму та навички оперування цими знаннями. Мовна компетенція передбачає знання самої мови, її будови та функціонування, мовних норм, зокрема орфографічних та пунктуаційних.

Мовленнєва компетенція передбачає: 1) удосконалення комунікативних умінь в основних видах мовленнєвої діяльності: говорінні, аудіюванні, читанні та письмі; 2) уміння планувати власну мовленнєву та невербальну поведінку. Мовна та мовленнєва компетенції входять до складу більш загального виду — лінгвістичної компетенції.

Соціокультурна компетенція є показником збільшення обсягу знань про соціокультурну специфіку іншомовних країн. Її значення полягає в тому, що вона відображає знання національного менталітету, картини світу, усуває культурологічні та культурознавчі труднощі, дає можливість усвідомлено розширити власний світогляд, уявлення про іншу соціокультурну спільність. Саме соціокультурна компетенція дозволяє студентам долучитися до діалогу культур. Соціокультурна компетенція, своєю чергою, поділяється на такі види: соціолінгвістичну та культурознавчу компетенції.

Соціолінгвістична компетенція — це:

- здатність студента та курсанта використовувати й перетворювати мовні форми відповідно до ситуації, що виникла, її місця, міжособистісних стосунків;
- формування в них (студента та курсанта) умінь використовувати іноземну мову в адекватних ситуаціях спілкування;
- розвиток навичок грамотно і коректно використовувати засвоєний лексикограматичний та фонетичний матеріал у процесі вивчення іноземної мови у вербальній та невербальній формах.

Культурознавча компетенція — це:

- опанування знань стосовно національно-культурного характеру країни, мова якої вивчається;
- уміння будувати власну вербальну та невербальну поведінку відповідно до цього характеру.

Навчально-пізнавальна компетенція передбачає наявність розвитку загальних та спеціальних навчальних умінь, які дозволяють удосконалювати навчальну діяльність з опанування іноземної мови та задовольняти пізнавальні інтереси студентів та курсантів. Вона також організовує самостійну роботу над мовою, оптимізує її та час, фізичні та розумові зусилля, які витрачаються в процесі роботи над іноземною мовою, а також підвищує якість оволодіння іншомовним спілкуванням.

Компенсаторна компетенція передбачає подальший розвиток умінь дати собі раду в умовах дефіциту власних іншомовних засобів у процесі отримання та передачі іншомовної інформації. Значення цієї компетенції полягає в тому, що вона дозволяє студентам та курсантам долати труднощі, пов'язані з незнанням мовних одиниць, нерозумінням соціокультурних особливостей; знімає напругу та усуває мовний бар'єр; розвиває власну комунікативну компетенцію з рідної мови [1,3,4,6].

Отже, ми можемо з певністю сказати, що поняття «компетенція» розуміється комплексно та складається з різних компонентів: сукупності знань, умінь та навичок, необхідних для здійснення відповідної професійної діяльності, властивостей особистості, а також потенційної здатності людини вирішувати різні задачі. З точки зору теорії іншомовної мовленнєвої діяльності, складовими комунікативної компетенції є компетенції в говорінні, читанні, письмі та аудіюванні. Названі види компетенції формуються на базі лексичної та граматичної компетенцій, що належать до основи мовленнєвої компетенції. Компетенція в говорінні доповнюється компетенцією у вимові; компетенція в письмі — орфографічною компетенцією; в аудіюванні — умінням розрізнявати фонетичні знаки; компетенція в читанні — умінням розпізнавати графічні знаки. Комунікативна компетенція є здатністю лю-

дини організувати власну мовленнєву та невербальну поведінку відповідно до завдань спілкування. Отже, комунікативна компетенція передбачає наявність навичок та вмінь адекватного використання іноземної мови в конкретній ситуації спілкування.

У процесі вивчення іноземної мови студентами та курсантами немовних спеціальностей слід пам'ятати, що процес спілкування іноземною мовою — це не тільки процес передачі та прийому інформації, але й регулювання взаємин між партнерами, установлення різного характеру взаємодій, здатності оцінити, проаналізувати ситуацію спілкування, суб'єктивно оцінити свій комунікативний потенціал та прийняти необхідне рішення [5]. Провідним компонентом у комунікативній компетенції є мовленнєві вміння, які формуються на основі мовних знань та навичок, а також лінгвокраїнознавчих та країнознавчих знань. До іншомовної комунікативної компетенції студентів та курсантів немовних спеціальностей включають такі вміння:

- читати й розуміти оригінальні тексти необхідного рівня складності;
- в усній формі розповідати про себе, оточення; переказувати почуте, висловлювати думку та давати власну оцінку інформації;
- усно спілкуватися у стандартних ситуаціях навчально-професійної, культурної та побутової сфер;
- письмово оформляти та передавати необхідну інформацію.

Формування іншомовної комунікативної компетенції передбачає використання іноземної мови в ситуаціях офіційного та неофіційного спілкування в навчальній, соціально-побутовій, культурній, адміністративній, професійній сферах комунікативної взаємодії. Однак не менш важливим є і розвиток культури усного та писемного мовлення засобами іноземної мови, більш глибоке опанування знань культурознавчого характеру: про побут, стиль життя, традиції країни, мова якої вивчається. Тому подібне навчання спрямоване на:

- розвиток комунікативної культури й соціокультурної освіти студентів, що дає їм можливість використовувати мову як засіб міжкультурного спілкування в побутовій, культурній та навчально-професійній сферах;
- навчання етики ведення дискусії іноземною мовою під час обговорення питань професійного, культурознавчого, побутового характеру, стилю та способу життя людей тощо;
- розвиток загальнонавчальних умінь збирати, аналізувати, систематизувати та узагальнювати інформацію, що активізує пізнавальний інтерес студентів та курсантів;
- ознайомлення студентів та курсантів із технологіями самоконтролю та самооцінки опанування іноземної мови;
- розвиток умінь представляти власну, тобто рідну, культуру, побут та стиль життя людей у процесі іншомовного спілкування;
- використання іноземної мови у професійно-орієнтованій освіті.

Рівень іншомовної комунікативної компетенції студентів та курсантів, їхня готовність до іншомовного спілкування багато в чому залежать від характеру організації навчального процесу, форм та методів опанування іноземного мовлення. Залежно від того, яку позицію студент (чи курсант) займає на занятті, яку роль він відіграє, можна передбачити результативність процесу вивчення іноземної мови. Основний методичний принцип навчання іноземної мови — це принцип комунікативності, який передбачає таку організацію процесу навчання, за якої відбувається моделювання певних рис реального процесу комунікації, а студенти та курсанти поетапно оволодівають мовленнєвими вміннями та навичками. При цьому головними цілями роботи викладача є вибір форм навчальної діяльності студентів та курсантів, а також створення на занятті необхідних психолого-педагогічних умов, які сприятимуть досягненню ними високого рівня комунікативної компетенції для здійснення спілкування в різноманітних життєвих ситуаціях; формування міжкультурної грамотності; виховання конкурентоспроможної особистості, здатної до самореалізації та самовдосконалення. Однією з найбільш ефективних сучасних форм організації навчальної

роботи є навчання з використанням проєктних технологій, яке дозволяє студентам та курсантам протягом навчальної діяльності самостійно моделювати ситуації реального спілкування. На заняттях із використанням проєктної методики студенти та курсанти займають більш активну позицію в навчанні, що допомагає створити ситуацію успіху в процесі здобування знань. Технологія проєктування передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів та засобів навчання, а з іншого — інтегрування знань, умінь із різних галузей науки, техніки, культури та творчості. Навчальне проєктування орієнтоване передусім на самостійну діяльність студентів та курсантів — індивідуальну, парну або групову — протягом чітко визначеного проміжку часу. Результати виконання проєктів мають бути реальними: теоретична проблема повинна бути вирішена, а практична проблема потребує конкретного результату, готового для впровадження. Саме тому метод проєктних технологій сприяє створенню соціально значущих ситуацій, що є досить важливим.

Ураховуючи специфіку іноземної мови, констатуємо, що проєктна методика є ефективним підходом до процесу її засвоєння. Як зазначає Є. С. Полат, мова є елементом культури, вона функціонує в межах певної культури, при цьому необхідно мати знання про особливості цієї культури та особливості функціонування мови в межах цієї культури. Предметом мовленнєвої діяльності є думка, а мова — це засіб формування та формулювання думки. Зважаючи на точку зору автора, можна зробити такі суттєві висновки:

1) для того, щоб сформувані необхідні уміння та навички мовленнєвої діяльності, необхідна активна усна практика для кожного студента та курсанта;

2) для того, щоб сформувані комунікативну компетенцію позамовного оточення, недостатньо тільки збагатити умовно-комунікативними чи комунікативними вправами для вирішення комунікативних задач. Важливо також дати студентам та курсантам можливість мислити, вирішувати проблеми, які породжують думки, міркувати над можливими шляхами вирішення цих проблем для того, щоб у центрі їхньої уваги була думка, а мова використовувалася для формування та формулювання цих думок;

3) для того, щоб студенти та курсанти сприймали мову як засіб міжкультурної взаємодії та комунікації, необхідно не тільки знайомити їх із країнознавчою тематикою, але й шукати способи залучення їх до активного діалогу культур, щоб на практиці вони могли вивчати особливості функціонування мови в новій для них культурі [8].

Отже, основна ідея такого підходу до вивчення іноземної мови полягає в тому, щоб перенести акцент із відтворення та виконання вправ студентами на їхню активну розумову діяльність, що потребує опанування певних мовних засобів. Саме тому за цих умов метод проєктів є актуальним і необхідним, саме він може дозволити вирішити задачу творчого застосування мовного матеріалу й перетворити заняття з іноземної мови в дискусійний, дослідницький клуб, де вирішуються дійсно цікаві, практично значущі та посильні проблеми на основі міжкультурної взаємодії [8].

Вибір тематики проєктів може бути різним. В одних випадках тематика визначається з урахуванням навчальної ситуації з конкретної теми, в інших (проєктах для науково-дослідницької діяльності) тематика пропонується самими студентами та курсантами й відповідає їхнім інтересам. Теми проєктів повинні відображати вирішення конкретних практичних задач, актуальних для повсякденного життя, вони потребують від учнів знань різних предметів, реалізації творчого підходу та дослідницьких навичок.

Проєкти розподіляються на різні типи відповідно до певних ознак. За *домінантним видом діяльності* існують дослідницькі, творчі, рольово-ігрові, інформаційні та практико-орієнтовані проєкти. Відповідно до *предметно-змістовної сфери* проєкти поділяють на монопроєкти (у межах однієї галузі знань), міжпредметні проєкти (передбачають різні галузі знань). За *характером координації* є проєкти з відкритою, очевидною координацією та прихованою координацією, а за *характером контактів* — внутрішні, регіональні та міжнародні. З урахуванням *кількості учасників* проєкти поділяються на особистісні, парні та групові. Також проєкти відрізняються за *тривалістю*: є короткострокові (1–3 заняття), се-

редньої тривалості (від 1-го тижня до 1-го місяця) та довгострокові проєкти (від 1-го місяця до кількох місяців) [10].

Існують певні вимоги, яких необхідно дотримуватися під час використання методу проєктів.

1. Наявність вагомої в дослідницькому, творчому плані проблеми або задачі, яка потребує дослідницького пошуку для її вирішення.

2. Практична та теоретична значущість припустимих результатів.

3. Самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність його учасників.

4. Структурування змістовної частини проєкту (із зазначенням поетапних результатів та розподіленням ролей).

5. Використання дослідницьких методів, які передбачають певну послідовність дій, а саме: визначення проблеми, задач дослідження; висунення гіпотез її (їхнього) вирішення; обговорення методів дослідження (статистичних методів, експериментальних спостережень тощо); обговорення способів оформлення кінцевих результатів (презентації, захисти, творчі звіти, перегляди тощо); збір, систематизація та аналіз отриманих даних; підведення підсумків, оформлення результатів, їхня презентація; висновки, висунення нових проблем дослідження [10].

Формування відповідного рівня іншомовної комунікативної компетенції засобами методу проєктів забезпечується дотриманням сприятливих дидактичних умов, серед яких найбільш результативними є:

- наявність дидактичної взаємодії викладача та студентів і курсантів;
- наявність стійкої позитивної мотивації навчання;
- урахування вікових та психологічних особливостей, а також рівня навчальної підготовки студентів та курсантів;
- використання різноманітних форм проєктного навчання.

Отже, використання проєктних технологій на заняттях з іноземної мови органічно вписується в навчальний процес або може бути виконане в додатковий час. Проектна методика відповідає основним положенням системи сучасної вищої освіти, зокрема вона створює умови для розвитку професійної творчої особистості студентів, їхніх інтелектуальних здібностей та критичного мислення, підвищує мотивацію навчання, сприяє формуванню високого рівня культури іншомовного спілкування та комунікативної компетенції.

Висновки. Сучасний стан міжнародних зв'язків України, розвиток комунікативних технологій потребують активізації та вдосконалення вмінь людини адекватно брати участь у міжкультурному спілкуванні, засобами якого є іноземна мова. Тому навчальний процес у ЗВО повинен бути спрямований на формування у студентів високого рівня іншомовної комунікативної компетенції.

Іншомовну комунікативну компетентність необхідно розглядати як здатність та готовність студента та курсанта немовної спеціальності, по-перше, здійснювати іншомовне спілкування в межах вимог, визначених навчальною програмою, які спираються на комплекс специфічних для іноземної мови знань, умінь і навичок (граматичних, лексичних, орфографічних, мовленнєвих), а по-друге, опанувати різноманітні мовні засоби комунікативної взаємодії з метою реалізації іншомовного міжособистісного та міжкультурного спілкування. До компонентів, які відображають зміст іншомовної комунікативної компетентності та відповідають цілям навчання іноземної мови студентів та курсантів немовних спеціальностей, зараховують мовний, мовленнєвий, соціокультурний, соціолінгвістичний, культурознавчий, навчально-пізнавальний та компенсаторний.

Проведений аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми дозволяє стверджувати, що ефективне вирішення задач формування іншомовної комунікативної компетенції можливе в умовах організації навчальної роботи студентів та курсантів засобами проєктних технологій.

Список використаної літератури

1. Андрейко Я. В. Іншомовна професійна комунікативна компетенція. Пед. науки : зб. наук. пр. 2013. Вип. 63. С. 238–241.
2. Бідюк Н. М. Теоретико-методологічні підходи у навчанні іноземної мови. Хмельницький : ХНУ, 2010. 194 с.
3. Бим И. Л. Теория и практика обучения немецкому языку. Москва : Просвещение, 1988. 256 с.
4. Корнєва З. Компонентний склад іншомовної професійно-орієнтованої комунікативної компетентності студентів ВТНЗ. *Молодь і ринок*. 2014. № 6. С. 36–41.
5. Львов М. Р. Основы теории речи : уч. пособ. для студ. высш. пед. учебн. заведений. Москва, 2000. 174 с.
6. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*. 2010. № 1. С. 11–17.
7. Образцов П. И., Иванова О. Ю. Профессионально-ориентированное обучение иностранному языку на неязыковых факультетах вузов. Орел : ОГУ, 2005. 114 с.
8. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка. *ИЯШ*. 2001. № 1. С. 28–33.
9. Яковлева Н. В. Деякі особливості виявлення комунікативних бар'єрів у процесі вивчення іноземної мови. *Психологія* : зб. наук. праць. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000. Вип. 11. С. 360–366.
10. Полат Е. С. Метод проектов. URL: <https://docs.google.com/document/d/13xOCJ50yaEkIzYq2kuRf3nbzVDewud6fcIkMzFqyrq4/edit?pli=1> (дата звернення: 03.09.2019).

References

1. Andreiko, Ya. V. (2013). Inshomovna profesiina komunikatyvna kompetentsiia [Foreign language professional communication competence]. *Ped. nauky* : zb. nauk. pr. Vyp. 63. S. 238–241 [in Ukrainian].
2. Bidiuk, N. M. (2010). Teoretyko-metodolohichni pidkhody u navchanni inozemnoi movy [Theoretical and methodological approaches in teaching a foreign language]. Khmelnytskyi : KhNU. 194 s. [in Ukrainian].
3. Bim, I. L. (1988). Teoriya i praktika obucheniya nemetskomyu yazyku [Theory and practice of teaching German]. Moskva : Prosveschenie. 256 s. [in Russian].
4. Kornieva, Z. (2014). Komponentnyi sklad inshomovnoi profesiino-oriientovanoi komunikatyvnoi kompetentnosti studentiv VTNZ [Component composition of foreign language vocational-oriented communicative competence of students of VTNZ]. *Molod i rynek*. № 6. S. 36–41 [in Ukrainian].
5. Lvov, M. R. (2000). Osnovy teorii rechi [Theory of Speech Theory] : uch. posob. dlya stud. vyissh. ped. uchebn. zavedeniy. Moskva. 174 s. [in Russian].
6. Nikolaieva, S. Yu. (2010). Tsili navchannia inozemnykh mov v aspekti kompetentnisoho pidkhodu [Aims of foreign language learning in the competence approach]. *Inozemni movy*. № 1. S. 11–17 [in Ukrainian].
7. Obraztsov, P. I., Ivanova, O. Yu. (2005). Professionalno-orientirovannoe obuchenie inostrannomu yazyku na neyazykovyih fakultetah vuzov [Professionally-oriented teaching of a foreign language at non-linguistic faculties of universities]. Orel : OGU. 114 s. [in Russian].
8. Polat, E. S. (2001). Metod proektov na urokah inostrannogo yazyka [Method of projects in foreign language lessons]. *IYASH*. № 1. S. 28–33 [in Russian].
9. Iakovleva, N. V. (2000). Deiaki osoblyvosti vyiavlennia komunikatyvnykh barieriv u protsesi vvyvchennia inozemnoi movy [Some features of identifying communicative barriers in the process of learning a foreign language]. *Psykhologhiia* : zb. nauk. prats. Kyiv : NPU im. M. P. Drahomanova. Vyp. 11. S. 360–366 [in Ukrainian].
10. Polat, E. S. (). Metod proektov [Project Method]. URL: <https://docs.google.com/document/d/13xOCJ50yaEkIzYq2kuRf3nbzVDewud6fcIkMzFqyrq4/edit?pli=1> (data zvernennya: 03.09.2019) [in Russian].

Салащенко Анна Николаевна,

кандидат педагогических наук

(Донецкий юридический институт МВД Украины, г. Кривой Рог)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9785-7312>

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОМУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ И КУРСАНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ ЗАВЕДЕНИЙ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ СРЕДСТВАМИ ПРОЕКТНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Статья посвящена изучению особенностей формирования иноязычной коммуникативной компетенции студентов и курсантов неязыковых ЗВО. Раскрыта сущность понятия «иноязычная коммуникативная компетенция» как способность и готовность студентов и курсантов неязыковой специальнос-

ти осуществлять иноязычное общение в рамках требований, определённых учебной программой. Особое внимание уделяется преподаванию иностранного языка с помощью проектных технологий с целью формирования иноязычной коммуникативной компетенции. Определено, что сущность процесса формирования иноязычной коммуникативной компетентности студентов и курсантов неязыковых специальностей можно аргументированно рассматривать как их подготовку к общению в различных условиях профессиональной деятельности.

Ключевые слова: компетенция; коммуникативная компетенция; иноязычная коммуникативная компетенция; проектные технологии.

Salashchenko Ganna Mykolayivna,
PhD in Pedagogics
(Donetsk Law Institute, MIA of Ukraine, Kryvyi Rih)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9785-7312>

PECULIARITIES OF FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS OF NON-LINGUISTIC HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS BY MEANS OF PROJECT TECHNOLOGIES

The article focuses on the study of peculiarities of the formation of foreign language communicative competence of students of non-linguistic higher educational institutions. The essence of the concept «foreign language communicative competence» is revealed as the ability and willingness of a non-linguistic student to perform foreign language communication within the requirements defined by the curriculum. The main components that reflect the content of a foreign language communicative competence and meet the goals of learning a foreign language are analysed, namely: linguistic, speech, sociocultural, sociolinguistic, cultural, compensatory and educational-cognitive. Particular attention is paid to teaching a foreign language through project technologies in order to form a foreign language communicative competence. It has been found out that the effectiveness of forming students' foreign language communicative competence by means of project technologies is determined by the implementation of such didactic conditions as: the presence of didactic interaction between the teacher and students; the presence of stable positive motivation for learning; taking into account age and psychological characteristics, as well as the level of training of students; use of various forms of project training. The essence of the process of forming foreign language communicative competence of students of non-linguistic specialties can reasonably be considered as their preparation for communication in different conditions of professional activity. This approach involves a comprehensive use of the content and essence of innovative foreign language teaching methods and technologies.

Key words: competence; communicative competence; foreign language communicative competence; project technologies.

Надійшла до редколегії 30.08.2019